

**ŽUPANIJSKO NATJECANJE IZ FILOZOFIJE, 6. OŽUJKA 2020.
RJEŠENJA TESTA**

1. Idoli trga – najneugodniji; rezultat su međusobnog odnosa ljudi, sporazumijevanja, govora, slobodne i neprecizne uporabe riječi. (1)
2. Descartes je odlučio posumnjati u sve (matematičke dokaze, Boga, postojanje svijeta, vlastito tijelo). Dokle god sumnja, dok misli da je sve krivo, nužno je da jest (da postoji). (1) Ta je istina tako pouzdana da se u nju dalje ne može sumnjati/ prva je i najsigurnija od svih spoznaja, njezina je sigurnost neposredna, intuitivna. (1)
3. Istine uma su nužne i utemeljene su na načelu proturječnosti (1). Nemoguće je misliti o njihovoj suprotnosti bez proturječnosti (1).

Istine iskustva su slučajne i utemeljene su na načelu dovoljnoga razloga (1). One u sebi ne nose svoju nužnost te je njihova suprotnost moguća (1).

4. Ideje (prva vrsta znanja) sastoje se od sudova koji se mogu dokazati intuitivno ili demonstrativno (formalnim dokazom). (1) Hume, govoreći o ovoj vrsti znanja, navodi matematiku i logiku. Spoznajemo ih neovisno o iskustvu (a priori). (1)

Druga vrsta znanja je znanje o činjenicama i odnosi se na vanjski svijet. Naše znanje o činjenicama, dakle, o vanjskom svijetu, dolazi od osjetila, memorije i kauzalnog zaključivanja. (1) Kauzalno zaključivanje počiva na iskustvu (a posteriori), a iskustvo počiva na običaju ili navici (očekujemo isti slijed događaja kakav smo prije više puta doživjeli). (1)

5. Prostor i vrijeme su transcendentni oblici svijesti; ograničeni su na iskustvo i ne vrijede preko granica iskustva (ne vrijede za stvar o sebi). Osjetne sadržaje sređujemo u prostoru i vremenu. (1) Izvan prostora i vremena ne možemo ništa osjetno doživjeti te oni čine iskustvo mogućim. (1). Prostor je oblik vanjskog opažaja (vanjsko iskustvo moguće je tek predodžbom prostora), a vrijeme unutarnjega (1). Vrijeme i prostor nisu svojstva samih stvari, nego naši subjektivni uvjeti doživljavanja predmeta. (1)

6. John Locke u *Ogledu o ljudskom razumu* navodi tri uvjeta za nastanak jezika :

- a) Čovjek ima prirodno svoje organe tako oblikovane da je sposoban tvoriti artikulirane glasove. (1)
- b) Čovjek je u stanju koristiti te glasove kao znakove za unutarnje zamisli, koje predstavljaju oznake ideja. (1)
- c) Oznake ideja treba moći upotrijebiti tako da se shvati više pojedinačnih stvari, jedna riječ postaje oznaka mnoštva, razlikovanje općih i pojedinačnih ideja. (1)

7. John Locke u *Ogledu o ljudskom razumu* utvrđuje da su najveći dio riječi koje tvore jezik opći termini jer:

- a) Nemoguće je da svaka pojedinačna stvar ima zasebno pojedinačno ime jer um nije u mogućnosti oblikovati zasebne ideje o svim pojedinačnim stvarima koje susrećemo. (1)
- b) I kad bi bilo moguće, to bi bilo beskorisno jer ne bi poslužilo glavnoj svrsi jezika – komunikaciji. (1)

ŽUPANIJSKO NATJECANJE IZ FILOZOFIJE, 6. OŽUJKA 2020.
RJEŠENJA TESTA

- c) Zasebno ime za svaku pojedinačnu stvar ne bi bilo od velike koristi za unapređenje znanja. (1)

8. Zablude o podrijetlu jezika koje Herder navodi su:

- a) Jezik nastaje boljom artikulacijom govornih organa (1)
- b) Jezik kao zvuk strasti (1)
- c) Jezik kao oponašanje prirode i njezinih zvukova (1)
- d) Jezik kao društvena konvencija, ugovor (1)

9. Marx u djelu *Njemačka ideologija* navodi:

- a) Ne određuje svijest život, nego život određuje svijest.
Zbiljski, djelatni ljudi, uvjetovani razvitkom proizvodnih snaga i odnosima koji iz toga proizlazi su proizvođači svojih predodžaba i ideja. (1)
- b) Govor je star koliko i svijest, on je praktička svijest koja egzistira i za druge ljude, pa i za pojedinca samoga kao postojeća zbiljska svijest. (1)
- c) Govor nastaje kao i svijest tek iz potrebe, iz nužde komunikacije s drugim ljudima. Svijest je od početka društveni proizvod. (1)

10. Nietzsche u djelu *O istini i laži u izvanmoralnom smislu* tvrdi da je „stvar po sebi“ nedohvatljiva i tvorcu jezika, te da se on pomaže uzimajući metafore. Pri takvom nastanku jezika zbivaju se dva metaforička preskakivanja sfera:

- a) Živčani podražaj najprije preveden u sliku (prva metafora) (1)
- b) Slika ponovo preoblikovana u glasu (druga metafora) (1)